

Projekat finansira Fondacija za otvoreno društvo, Srbija

Analiza primene Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja u opštinama Zlatiborskog i Moravičkog regiona

forum civilne akcije požega

SADRŽAJ

2	Metodološki okvir istraživanja
3	Postupanje po zahtevima za slobodan pristup informacijama od javnog značaja
8	Najčešći tražioci informacija od javnog značaja
9	Objavljivanje Informatora o radu
12	Zaključci i preporuke
14	Aneks: Tabela prikaz zbirnih podataka sakupljenih istraživanjem
16	Literatura

Ova publikacija izrađena je uz finansijsku podršku Fondacije za otvoreno društvo, Srbija. Njen sadržaj predstavlja isključivu odgovornost autora i ni u kom slučaju ne predstavlja stanovište Fondacije za otvoreno društvo, Srbija.

Metodološki okvir istraživanja

Istraživanje dosadašnje primene Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja (u daljem tekstu: Zakon) u 6 opština Zlatiborskog i Moravičkog okruga sprovedeno je u okviru **projekta „Transparentnost–ključna odlika Dobre lokalne samoUprave“**, koji sprovode udruženja Forum civilne akcije FORCA iz Požege i Centar za ravnomerni regionalni razvoj CenTriR iz Beograda. Projekat finansira Fondacija za civilno društvo, Srbija. Za sprovođenje istraživanja i pisanje ovog izveštaja angažovan je ATT Consult.

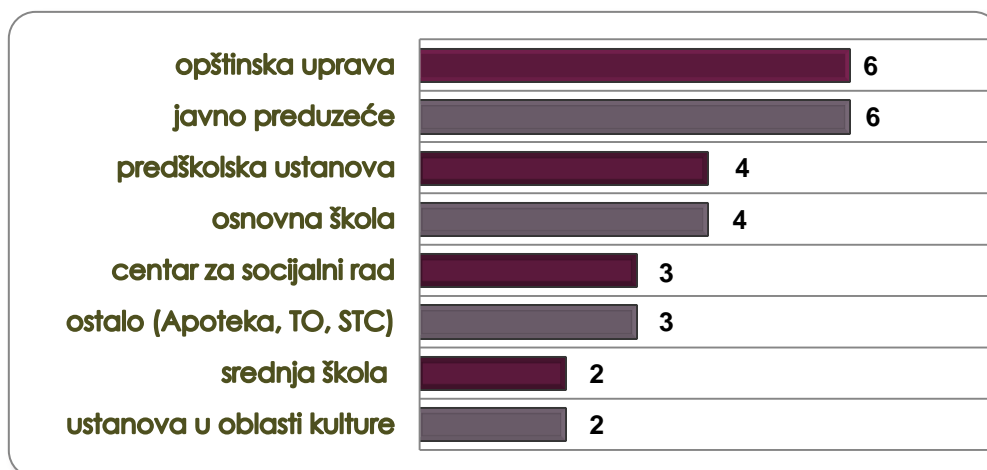
Istraživanje je sprovedeno kao uvodna projektna aktivnost sa ciljem utvrđivanja dosadašnje prakse 30 lokalnih organa javne vlasti na planu primene Zakona, a posebno radi utvrđivanja problema, manjkavosti i „uskih grla“ koji su do sada pratili sprovođenje pomenute zakonske regulative u opštinama Gornji Milanovac, Lučani, Bajina Bašta, Čajetina, Priboj i Prijepolje. Predmet istraživanja je bilo postupanje lokalnih organa javne vlasti po zahtevima za pristup informacijama od javnog značaja i sprovođenje mera za unapređenje transparentnosti rada ovih organa, koje su predviđene zakonskim i podzakonskim aktima. Istraživanje je sprovedeno u oktobru 2016. godine putem elektronskog upitnika koji je prosleđen na zvanične imejl adrese 30 lokalnih organa javne vlasti. Upitnik je sadržao 31 pitanje zatvorenog i otvorenog tipa u 4 posebna odeljka: *osnovne informacije o organu javne vlasti, postupanje po zahtevima za slobodan pristup informacijama od javnog značaja, informator o radu i mere za unapređenje transparentnosti rada*. Prilikom targetiranja organa javne vlasti koji su bili obuhvaćeni istraživanjem posebno je vođeno računa da to budu organi: **1)** koji se nalaze u [*Katalogu organa javne vlasti*](#), objavljenom na sajtu Poverenika za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti (u daljem tekstu: Poverenik), **2)** koji vrše javna ovlašćenja u različitim sektorima–obrazovanje, komunalne delatnosti, socijalna politika, kultura, sport, zdravstvo i uprava i **3)** za čiji rad postoji posebna zainteresovanost tražilaca informacija zbog važnosti javnih ovlašćenja koja su im poverena. Tako je ciljna grupa istraživanja obuhvatala: 6 opštinskih uprava, 6 javnih preduzeća, 4 osnovne škole, 4 predškolske ustanove, 3 centra za socijalni rad, 2 srednje škole, 2 ustanove kulture, 2 sportsko-turističke organizacije i apotekarsku ustanovu.

Na ključnim nalazima i preporukama sprovednog istraživanja biće zasnovana tehnička podrška, koju će nosioci projekta do njegovog okončanja pružati lokalnim institucijama koje su učestvovalе u njemu sa ciljem unapređenja transparentnosti njihovog rada.

Postupanje po zahtevima za slobodan pristup informacijama od javnog značaja

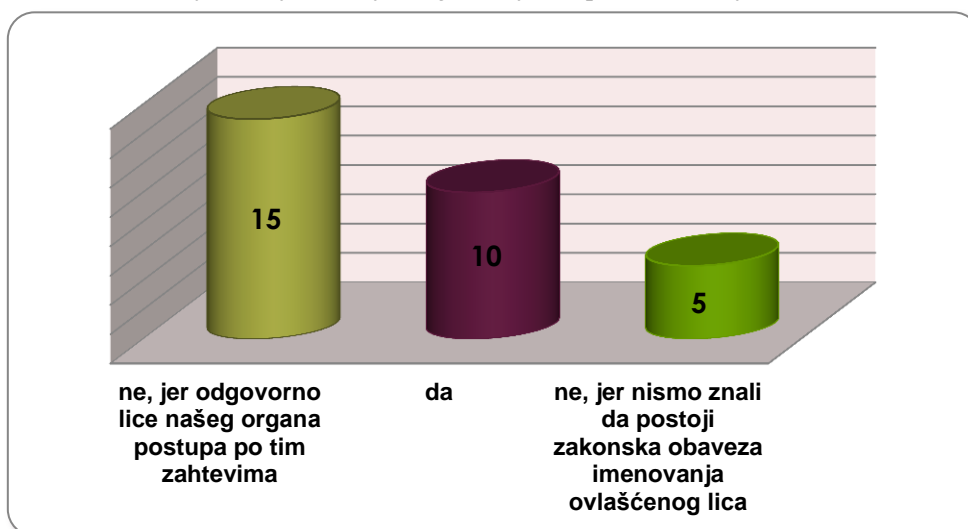
Od 93 lokalne institucije i ustanove koje se prema Katalogu organa javne vlasti nalaze na teritoriji 6 opština Zlatiborskog i Moravičkog okruga – Gornji Milanovac, Lučani, Bajina Bašta, Čajetina, Priboj i Prijepolje, njih 30 je predstavljalo ciljnu grupu ovog istraživanja. Među njima je bilo najviše opštinskih uprava, javnih preduzeća i ustanova u oblasti obrazovanja i vaspitanja.

Grafikon 1. Struktura ciljne grupe istraživanja (u apsolutnim brojevima)

Polovina anketiranih lokalnih institucija nije imenovala ovlašćeno lice za postupanje po zahtevu za slobodan pristup informacijama od javnog značaja, već je iskoristila zakonsku mogućnost da taj posao obavlja odgovorno lice organa. U svakoj trećoj lokalnoj instituciji/ustanovi ovo lice je imenovano, a u 5 slučajeva je identifikovano da institucija/ustanova nema ovlašćeno lice, niti je upoznata sa zakonskom obavezom da u tom slučaju taj posao obavlja njeno odgovorno lice.

Grafikon 2. Da li organ javne vlasti ima ovlašćeno lice za postupanje po zahtevu za slobodan pristup informacijama od javnog značaja? (u apsolutnim brojevima)

Član 38 Zakona

Odgovorno lice u organu javne vlasti odrediće jedno ili više službenih lica (u daljem tekstu: ovlašćeno lice) za postupanje po zahtevu za slobodan pristup informacijama od javnog značaja. Ovlašćeno lice:

1) prima zahteve, obaveštava tražioca o posedovanju informacija i obezbeđuje uvid u dokument koji sadrži traženu informaciju, odnosno dostavlja informaciju na odgovarajući način, odbija zahtev rešenjem, pruža tražiocima neophodnu pomoć za ostavljavanje njihovih prava utvrđenih ovim zakonom;

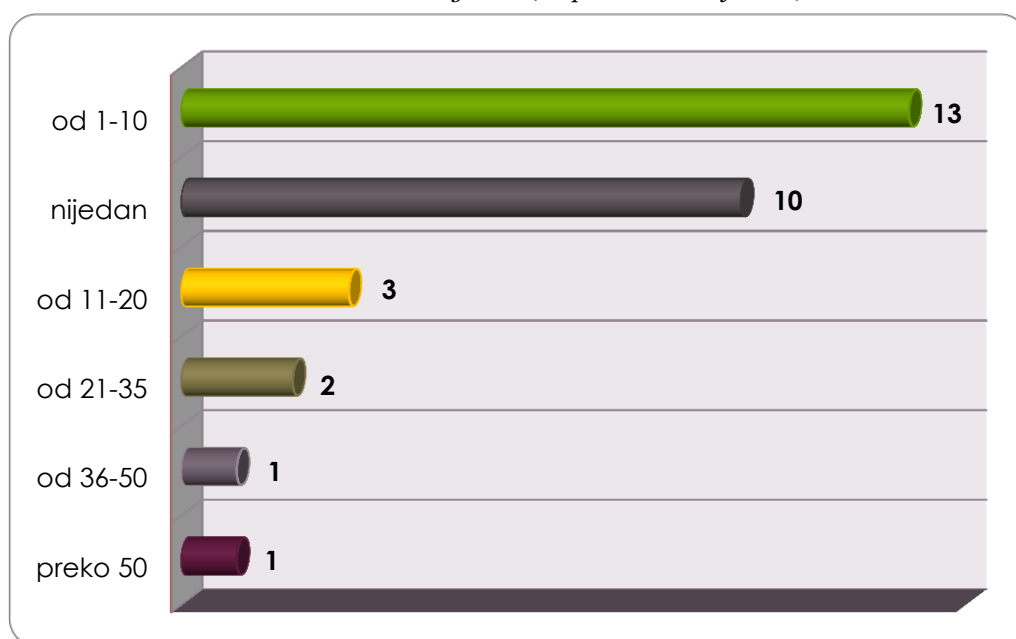
2) preduzima mere za unapređenje prakse postupanja sa nosačima informacija, prakse održavanja nosača informacija, kao i prakse njihovog čuvanja i obezbeđenja.

Ako ovlašćeno lice iz stava 1. ovog člana nije određeno, za postupanje po zahtevu nadležno je odgovorno lice u organu vlasti.

Skoro polovina targetiranih lokalnih institucija i ustanova na godišnjem nivou primi najviše do 10 zahteva za pristup informacijama od javnog značaja (43%).

Takođe, značajan broj njih nikada do sada nije primio ovu vrstu zahteva (30%), a među onima koji do sada nisu dobili nijedan zahtev najviše ima ustanova u oblasti predškolskog i primarnog obrazovanja i vaspitanja, kao što su osnovne škole i predškolske ustanove. Opštinska uprava Čajetina godišnje prima daleko najveći broj zahteva u odnosu na druge organe obuhvaćene ovim istraživanjem, pa je tako u 2015. godini primila 101 zahtev za pristup informacijama od javnog značaja. Interesantno je primetiti da su najčešći tražioci informacija od opštinske uprave Čajetina upravo drugi organi javne vlasti, a ne npr. građani ili organizacije civilnog društva kao generalno najčešći tražioci informacija od javnog značaja.

Grafikon 3. Prosečan broj zahteva za pristup informacijama od javnog značaja koje lokalni organi dobiju tokom kalendarske godine (u apsolutnim brojevima)

Istraživanje je pokazalo da je prosečan broj primljenih zahteva za pristup informacijama na godišnjem nivou mali, ali i da **mali broj primljenih zahteva (između 1-2%) bude odbijen ili odbačen**, odnosno da anketirani organi udovoljavaju tražiocima u pogledu ostvarivanja prava na slobodan pristup informacijama od javnog značaja. Tako su u 2015. godini svi lokalni organi obuhvaćeni istraživanjem primili ukupno 255 zahteva za pristup informacijama od javnog značaja, od čega je 5 zahteva bilo odbačeno ili odbijeno.

Broj izjavljenih žalbi Povereniku na postupanje organa javne vlasti iz 6 targetiranih opština kreće se između 6-8% od ukupnog broja upućenih zahteva na godišnjem nivou. Tako je broj žalbi Povereniku u 2014. godini iznosio 14 (od čega je Poverenik uvažio 5 žalbi), a 2015. godine 17 žalbi je izjavljeno Povereniku od čega je on uvažio 8 žalbi.

Tabela 1. Ukupan broj primljenih zahteva i žalbi Povereniku u 30 targetiranih organa javne vlasti u 2014. i 2015. godini

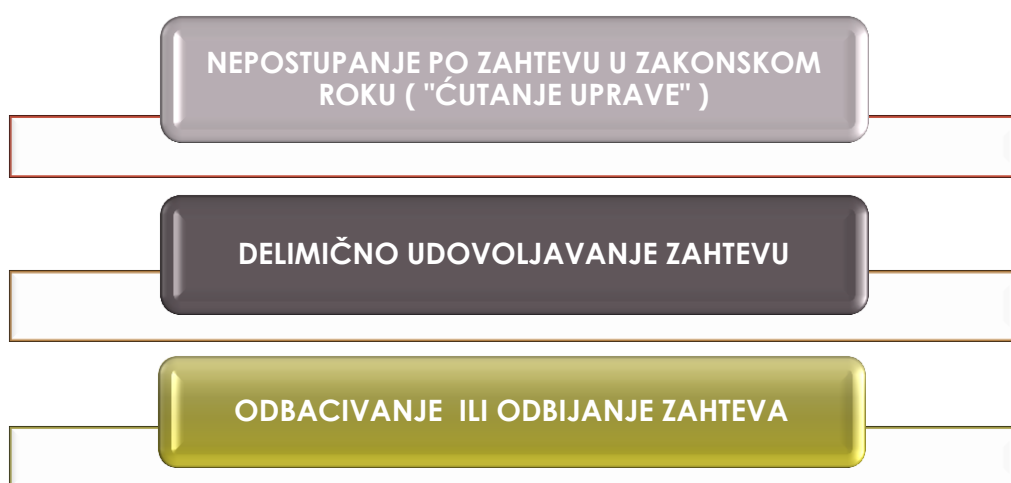
	2015	2014
Ukupan broj primljenih zahteva	255	175
Ukupan broj odbijenih/odbačenih zahteva	5	2
Ukupan broj žalbi izjavljenih Povereniku	17	14
Ukupan broj žalbi koje je Poverenik uvažio	8	5

Tabela 2. Najčešći razlozi zbog koji su zahtevi za pristup informacijama od javnog značaja odbijeni/odbačeni

TVRDNJA	Opštinska uprava	Javno preduzeće	Predškool. ustanova	Srednja škola	Turistička organizacija	Biblioteka
Tražena informacija je već bila objavljena i dostupna javnosti	✓✓	✓✓	✓			✓
Zloupotreba prava na slobodan pristup informacijama od javnog značaja	✓		✓	✓	✓	
Tražene informacije su se nalazile u službenim aktima koja su zakonom propisana da se čuvaju kao državna, službena ili poslovna tajna		✓				
Povreda prava na privatnost, prava na ugled ili nekog drugog prava lica na koje se tražena informacija lično odnosi			✓			
Zahtev za slobodan pristup informacijama je bio nepotpun/neuredan	✓					

Predmet istraživanja su bili i razlozi zbog kojih lokalni organi javne vlasti odbijaju, odnosno odbacuju primljene zahteve za slobodan pristup informacijama od javnog značaja, kao i razlozi zbog kojih tražioci informacija izjavljuju žalbe Povereniku. Kao najčešći razlog za odbacivanje/odbijanje zahteva se navodi to **da je tražena informacija već bila objavljena i dostupna javnosti**, odnosno da je po sredi bila **zloupotreba prava na slobodan pristup informacijama od javnog značaja**. Takođe, kao najčešći razlog za žalbu Povereniku navodi se **nepostupanje organa vlasti u zakonskom roku po primljenom zahtevu tj. „ćutanje uprave“**, kao i delimično udovoljavanje zahtevu, odnosno odbacivanje i odbijanje zahteva.

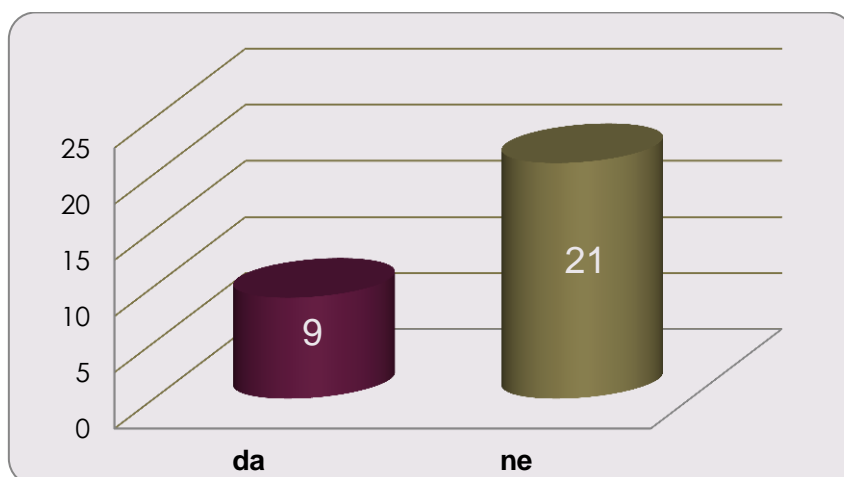
Grafikon 4. Najčešći razlozi za izjavljivanje žalbe Povereniku zbog postupanja organa javne vlasti u targetiranim opštinama

Odgovori na pitanje: „Kojе su tri najčešće vrste informacija koje tražioci zahtevaju od Vašeg organa vlasti?“ pokazuju da se zahtevi za pristup informacijama najčešće odnose na uvid ili izdavanje kopija dokumenata koji se tiču: **javnih nabavki, trošenja i raspodele budžetskih sredstava, radnih odnosa i novćanih naknada zaposlenih i angažovanih lica**. Pored ovoga, tražioci informacija od javnih preduzeća zahtevaju još i informacije o ceni komunalnih usluga, kolićini i načinu tretiranja otpada i rešavanju problema napuštenih životinja, dok od centara za socijalni rad potražuju informacije o broju korisnika, vrstama usluga socijalne zaštite, porodićno-pravnom statusu korisnika i korisnicima novćane socijalne pomoći.

Iako je vođenje posebne evidencije primljenih zahteva za pristup informacijama od javnog značaja zakonska obaveza, za je čije nepoštovanje predvićena novćana kazna, **7 od 20 lokalnih organa javne vlasti**, kojima su tražioci informacija do sada upućivali zahteve, **ne vodi posebnu evidenciju ovih zahteva**. Otuda ne čudi nalaz da je više od 2/3 anketiranih lokalnih organa izjavilo da ne šalje godišnje izveštaje Povereniku o merama preduzetim u cilju primene Zakona, jer nepostojanje posebne evidencije primljenih zahteva otežava popunjavanje modela godišnjeg izveštaja. Među lokalnim institucijama koje redovno šalju izveštaje Povereniku nalaze se samo opštinske uprave i jedan Centar za socijalni rad.

Grafikon 5. Da li Vaš organ javne vlasti šalje godišnje izveštaje Povereniku o merama preduzetim u cilju primene Zakona?

Jedan od značajnih nalaza istraživanja je i taj da su do sada, 12 godina nakon donošenja Zakona, **zaposleni u samo 3 od 30 targetiranih lokalnih organa pohađali obuku radi upoznavanja sa obavezama koje proističu iz njega**. Reč je o zaposlenima u Centru za socijalni rad u Bajinoj Bašti i Prijepolju, kao i službenicima iz opštinske uprave Priboj. Dakle, najveći broj ovih lokalnih organa do sada nije sprovodio obuku za zaposlene iako je ona predviđena merama za unapređenje transparentnosti rada organa vlasti.

Član 42 Zakona

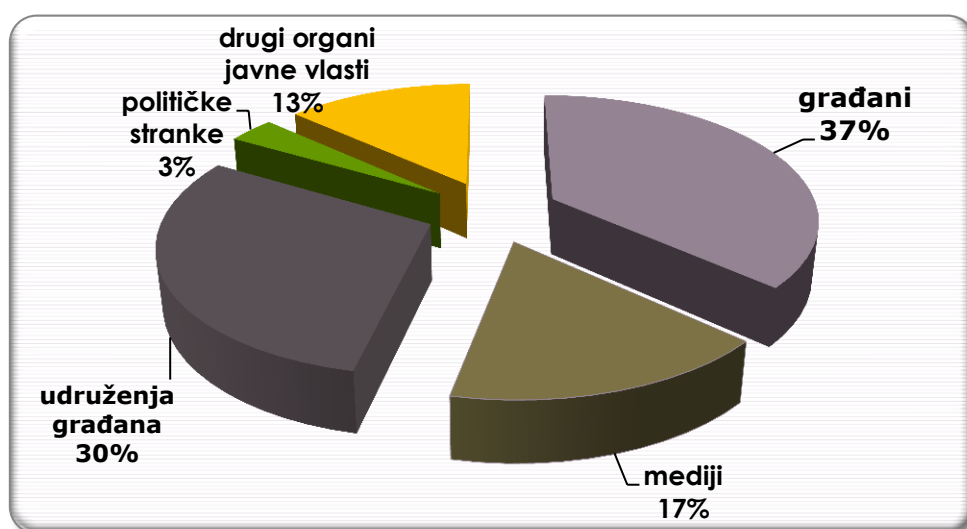
Radi delotvorne primene ovog zakona, državni organ sprovodi obuku zaposlenih i upoznavanje zaposlenih sa njihovim obavezama u vezi sa pravima uređenim ovim zakonom.

Obuka zaposlenih iz stava 1. ovog člana obuhvataće naročito: sadržinu, obim i značaj prava na pristup informacijama od javnog značaja, postupak ostvarivanja ovih prava, postupanje sa nosačima informacija, njihovo održavanje i čuvanje, kao i vrste podataka koje je državni organ dužan da objavljuje.

Najčešći tražioci informacija od javnog značaja

Iako Zakon ne postavlja bilo kakvo ograničenje u pogledu toga ko može biti tražilac informacija od javnog značaja, zakonskom odredbom koja uređuje podnošenje izveštaja Povereniku (član 43) navedeno je nekoliko posebnih kategorija tražilaca informacija u odnosu na koje organi dostavljaju podatke Povereniku: *građani, mediji, nevladine organizacije i udruženja građana, političke stranke, organi vlasti i ostalo*. Imajući na umu ove kategorije tražilaca informacija, **istraživanjem je utvrđeno da ukupno 2/3 svih zahteva za pristup informacijama podnose građani i udruženja građana u 6 targetiranih opština Zlatiborskog i Moravičkog okruga**. Mediji podnose 17% ovih zahteva, a drugi organi javne vlasti 13% ovih zahteva.

Grafikon 6. Najčešći tražioci informacija od javnog značaja (u procentima)

Nalazi istraživanja pokazuju da je samo 1 od 14 organa, kojima su do sada upućivani zahtevi za izdavanje kopije dokumenta u kome je sadržana informacija od javnog značaja, naplaćivao nužne troškove prema [*Uredbi o visini naknade nužnih troškova za izdavanje kopije dokumenta na kojima se nalaze informacije od javnog značaja*](#). Većina lokalnih organa (12 od 14) je izjavila da izdavanje kopije dokumenata ne naplaćuju, jer to za njih ne predstavlja veliki trošak, dok u jednom slučaju organ nije bio upoznat sa zakonskom obavezom plaćanja nužnih troškova izrade kopije i slanja dokumenta na adresu tražioca (član 17 Zakona).

Član 5 Zakona

Svako ima pravo da mu bude saopšteno da li organ poseduje određenu informaciju od javnog značaja, odnosno da li mu je ona inače dostupna.

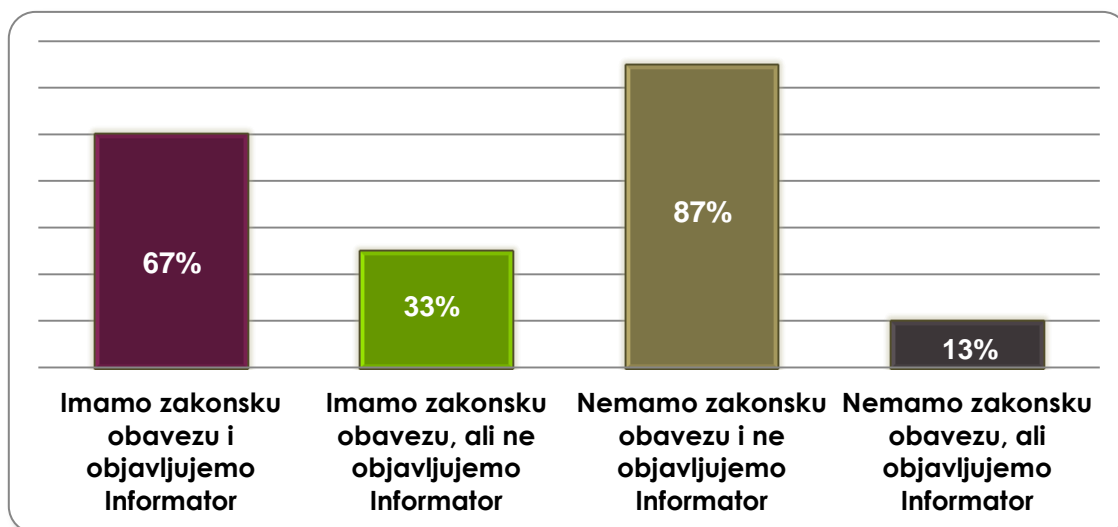
Svako ima pravo da mu se informacija od javnog značaja učini dostupnom tako što će mu se omogućiti uvid u dokument koji sadrži informaciju od javnog značaja, pravo na kopiju tog dokumenta, kao i pravo da mu se, na zahtev, kopija dokumenta uputi poštom, faksom, elektronskom poštom ili na drugi način.

Objavljivanje Informatora o radu

Zakon je propisao obavezu izrade Informatora o radu najmanje jednom godišnje, a sadržina i način izrade samog dokumenta je detaljnije uređena Uputstvom za izradu i objavljivanje informatora o radu državnog organa (u daljem tekstu: Uputstvo). Koji sve konkretni organi javne vlasti imaju obavezu objavljivanja informatora precizno je navedeno u Katalogu organa javne vlasti. Od 30 lokalnih institucija obuhvaćenih istraživanjem, 15 njih ima obavezu izrade i objavljivanja informatora. **Istraživanjem je utvrđeno da od tog broja 10 lokalnih institucija/ustanova (67%) redovno objavljuje informator**, ali da to ne čine 5 obrazovnih ustanova - 3 osnovne i 2 srednje škole. **Razlog za neobjavljivanje informatora u 3 od 5 slučajeva je neobaveštenost o zakonskoj obavezi izrade i objavljivanja informatora.**

Međutim, istraživanjem su identifikovani i pozitivni primeri proaktivne transparentnosti tj. objavljivanje informatora od strane lokalnih organa na koje se ne odnosi ova zakonska obaveza. Tako npr. u Gornjem Milanovcu informator o svom radu objavljuje Apotekarska ustanova i JKP.

Grafikon 7. Lokalni organi javne vlasti koji objavljuju informator (u apsolutnim brojevima)

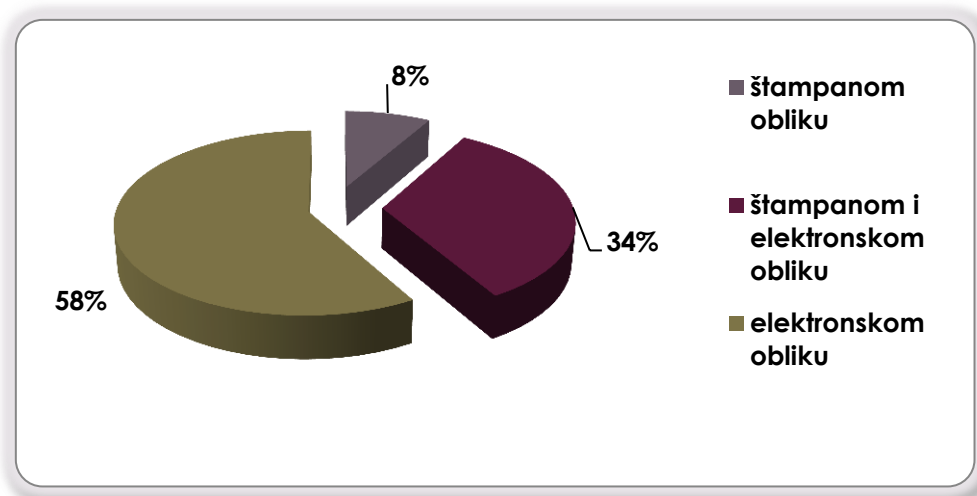

To što većina anketiranih lokalnih organa ima informator ne znači i da tražioci informacija u njemu mogu da pronađu najsvežije informacije o radu ovih organa. Naime, iako je Uputstvo obavezalo organe da redovno vrše proveru tačnosti i potpunosti informacija objavljenih u informatoru i da, najkasnije do kraja svakog kalendarskog meseca, unose sve promene nastale u toku tog meseca, broj lokalnih institucija/ustanova koje to čine je mali—1 od 12 odnosno svega 8%. **Najveći broj njih je izjavio da informator ažuriraju jednom godišnje (5 od 12), dok ostale to rade 2-3 puta godišnje i na kvartalnom nivou.**

U kom obliku targetirane lokalne institucije izrađuju i objavljuju informator? **Najveći broj njih (58%) informator izrađuje samo u elektronskom formatu**, što je i obaveza prema Uputstvu. Nadalje, podzakonskim aktom je preporučeno organima javne vlasti da

samoinicijativno ne štampaju informator, osim u slučaju kada dobiju takav zahtev od tražioca informacije i to uz naplatu naknade nužnih troškova izrade kopije informatora. Ako je organ već objavio informator na Internetu on može odbiti zahtev zainteresovanog lica za dobijanje štampane kopije informatora. Takođe, smatraće se da je organ ispunio svoju zakonsku obavezu ako omogući uvid u elektronsku verziju dokumenta u prostorijama organa ili ako snimi informator na medij zainteresovanog lica (npr. USB) ili na medij organa (npr. kompakt disk) uz naknadu nužnih troškova. Bez obzira na preporuku iz Uputstva da se informator generalno izrađuje u elektronskoj formi, 7 od 12 lokalnih institucija informator izrađuje i u štampanom formatu, a od toga 1 organ to čini isključivo samo u štampanom formatu. Gotovo sve lokalne institucije i ustanove koje izrađuju elektronsku verziju informatora (11 od 12) su ga objavile na Internetu, tako što su ga učinile dostupnim na svojim zvaničnim veb-prezentacijama.

Grafikon 8. Oblik u kome lokalni organi objavljuju informator (u procentima)

Ova analiza nije obuhvatala i proveru zakonski utvrđene sadržine Informatora o radu targetiranih lokalnih institucija, pošto će to biti posebna projektna aktivnost tokom koje će ovim organima biti pružena tehnička podrška u ažuriranju informatora, odnosno u izradi prvog informatora onim institucijama koje do sada nisu izradile ovaj dokument. Međutim, opšta pretpostavka je da većina informatora lokalnih institucija nije izrađena u skladu sa navedenim Uputstvom, pošto je analiza sadržine informatora opštinskih uprava, koju je 2015. godine sprovedla Beogradska otvorena škola BOŠ, pokazala da opštinski informatori svih 6 opština obuhvaćenih istraživanjem imaju manje od trećine zakonom propisane sadržine. Na osnovu pomenute analize najpotpuniji informator o radu opštinske uprave ima Priboj (33,33%), a slede ga Gornji Milanovac i Bajina Bašta (23,81%), dok informator opštinske uprave Lučani ima svega 9,52% zakonom propisane sadržine.

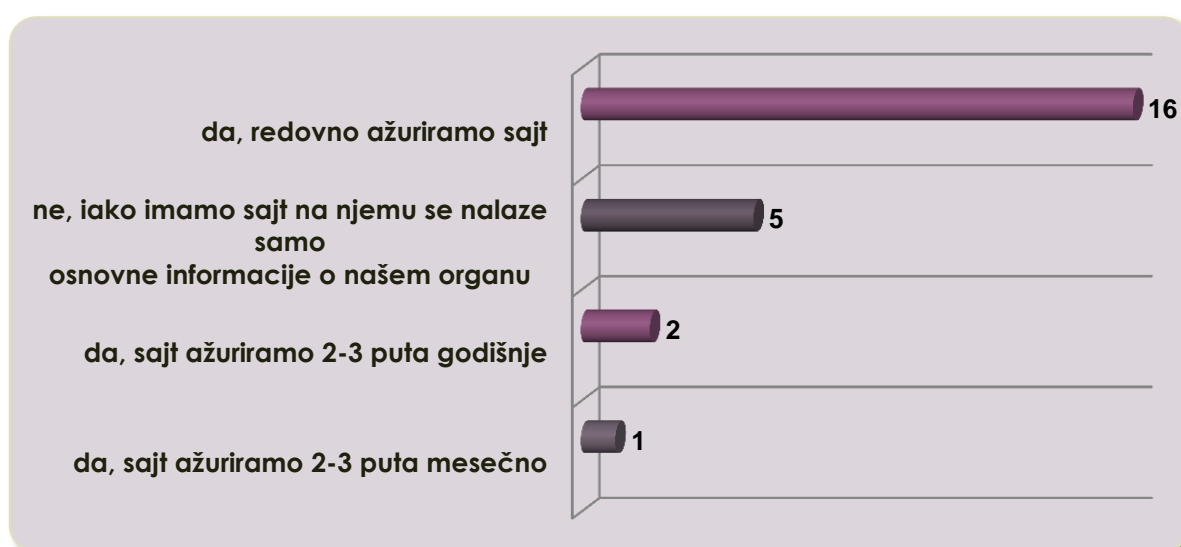
Tačka 17 Uputstva

Državni organ je obavezan da redovno vrši proveru tačnosti i potpunosti podataka objavljenih u informatoru i da, najkasnije do kraja svakog kalendarskog meseca, unese sve promene nastale u toku meseca.

Ukoliko je neki podatak u informatoru zastareo ili je neki deo informatora nepotpun, ali tekst izmene i dopune informatora još uvek nije pripremljen, državni organ unosi napomenu o tome.

S obzirom da zvanična veb-prezentacija organa javne vlasti treba da bude glavni kanal informisanja javnosti o njegovom radu, predmet istraživanja je bilo i to koliko targetiranih lokalnih organa ima svoje veb sajtove i da li ih redovno ažuriraju. Tako je utvrđeno da **80% targetiranih lokalnih institucija ima zvaničnu veb-prezentaciju (24 od 30 institucija)**, kao i da **67% njih redovno ažurira informacije na sajtu i objavljuvanje zvanična dokumenata koja nastaju u okviru delokruga njihovog rada**. Svaka peta lokalna institucija/ustanova koja ima zvanični veb sajt (20%) uopšte se ne bavi njegovim ažuriranjem, već su na njemu dostupne samo osnovne informacije o tom organu javne vlasti. Ostali organi se ažuriranjem zvaničnih veb-prezentacija bave nekoliko puta godišnje.

Grafikon 9. Da li redovno ažurirate zvaničnu veb-prezentaciju Vašeg organa? (u apsolutnim brojevima)

ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Analiza je pokazala da je od 30 lokalnih organa vlasti, sa teritorije 6 opština Zlatiborskog i Moravičkog okruga, tek svaki treći organ imenovao lice ovlašćeno za postupanje po zahtevu za slobodan pristup informacijama od javnog značaja, odnosno da ovaj posao najčešće obavlja odgovorno lice ovih organa. Prosečan broj primljenih zahteva za pristup informacijama na godišnjem nivou je mali i najčešće iznosi do 10 zahteva, a svaka treća anketirana institucija do sada nije primila nijedan zahtev ove vrste.

Mali broj primljenih zahteva, između 1-2%, bude odbijeno ili odbačeno od strane lokalnih organa javne vlasti. Tražioci informacija nezadovoljni postupanjem lokalnih organa izjavljuju žalbu Povereniku u 6-8% slučajeva i to najčešće zbog: ćutanja uprave, delimičnog udovoljavanja zahtevu i odbijanja, odnosno odbacivanja zahteva. Kada je reč o najtraženijim informacijama od javnog značaja, ubedljivo prema broju zahteva vode oni koji se tiču sledećih tema: javne nabavke, trošenje i raspodela budžetskih sredstava, radni odnosi i primanja zaposlenih i angažovanih lica.

Više od 2/3 lokalnih institucija ne šalje godišnje izveštaje Povereniku o merama preduzetim u cilju primene Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja. Izvršavanje ove zakonske obaveze je otežano i zbog toga što 35% lokalnih organa ne vodi posebnu evidenciju primljenih zahteva, te im izveštavanje predstavlja problem usled nedostatka podataka. Anketirane lokalne institucije nisu pokazale agilnost ni na planu obuke zaposlenih sa ciljem delotvornije primene Zakona. Tako su ovaj vid edukacije do sada pohađali zaposleni u 3 od 30 lokalnih institucija/ustanova obuhvaćenih ovim istraživanjem.

Najčešći tražioci informacija u targetiranim opštinama su građani (37%) i udruženja građana (30%), a retko to čine političke stranke (3%). Velika većina anketiranih institucija ne naplaćuje naknadu nužnih troškova za izdavanje i slanje kopije dokumenata koja sadrže informacije od javnog značaja, ističući da to za njih ne predstavlja veliki trošak.

Kada je reč o izradi i objavljivanju informatora, 67% lokalnih institucija redovno objavljuje informator o svom radu. Istraživanjem je utvrđeno da većina lokalnih organa koji nemaju informator, a imaju zakonsku obavezu njegove izrade i objavljivanja, zapravo o tome nisu informisani. Skoro 90% lokalnih organa informator objavljuje u elektronskom formatu i objavljuje ga na svom zvaničnom veb sajtu. Međutim, lokalni organi nisu previše agilni kada je reč o ažuriranju sadržine informatora, pa su retke institucije koje to čine na mesečnom nivou (1 od 12), tj. ovim poslom lokalni organi se uglavnom bave jednom godišnje.

Da bi se unapredila dosadašnja praksa u primeni Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja u lokalnim organima javne vlasti potrebno je:

- 1) obučiti ovlašćena lica za postupanje po zahtevu za slobodan pristup informacijama od javnog značaja, odnosno odgovorna lica organa o primeni Zakona.** Informisanje i unapređenje znanja u ovoj oblasti, pre svega, u pogledu mišljenja, prakse i odluka Poverenika za pristup informacijama od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti treba nadalje da bude kontinuirana aktivnost ovlašćenih lica;

- 2) **voditi posebnu evidenciju primljenih zahteva i žalbi u postupku ostvarivanja prava na slobodan pristup informacijama od javnog značaja.** Ovakva evidencija je značajna ne samo zbog pravovremenog postupanja po primljenim zahtevima, već i radi lakše sistematizacije podataka nepohodnih za popunjavanje godišnjeg izveštaja o merama preduzetim na planu primene Zakona, koji se svakog januara šalje Povereniku;
- 3) **ažurirati informatore o radu organa tako da njihova sadržina bude usklađena sa Uputstvom za izradu i objavljivanje informatora o radu državnog organa.** Vrlo je bitno da lokalni organi prepoznaju značaj proaktivne transparentnosti i da redovno informišu javnost o svom radu pre nego što ona sama zatraži informacije od javnog značaja. Ovo ne samo da štedi vreme i smanjuje broj primljenih zahteva, već se na ovaj način gradi atmosfera poverenja i odgovornosti između uprave, kao servisa građana i privrede, s jedne strane i sveukupne javnosti, s druge strane. Redovno ažuriranje i objavljivanje informator o radu organa upravo predstavlja jedan od vidova proaktivne transparentnosti, ali njegova sadržina je veoma često manjkava (neusklađena sa Uputstvom) i to baš u pogledu informacija koje najčešće zanimaju javnost, kao što su: prihodi i rashodi, javne nabavke, isplaćene plate, zarade i druga primanja, usluge koje organ pruža građanima.
- 4) **unaprediti izgled i sadržinu zvaničnih veb prezentacija opštinskih uprava u skladu sa Smernicama za izradu veb prezentacija organa državne uprave, organa teritorijalne autonomije i jedinica lokalne samouprave v5.0.** Redovno objavljivanje informatora o radu organa jeste neophodno i obavezno, ali ne i dovoljno u eri Internet tehnologija u kome je protok informacija munjevit, a građani očekuju da budu pravovremeno informisani o radu uprave na dnevnoj bazi. Ovu realnu potrebu građana nije moguće zadovoljiti čitanjem informatora koji se najčešće ažurira samo jednom godišnje, a u najboljem slučaju jednom mesečno. Upravo zato je neophodna standardizacija izgleda, funkcija i sadržine zvaničnih veb prezentacija opštinskih/gradskih uprava o čemu poslednjih godina brine Direkcija za elektronsku upravu Ministarstva državne uprave i lokalne samouprave.

Aneks: Tabelarni prikaz zbirnih podataka sakupljenih istraživanjem

NAZIV OPŠTINE KOJA JE BILA PREDMET ANALIZE	KATEGORIJA ORGANA JAVNE VLASTI KOJI SU BILI PREDMET ANALIZE	POSTOJANJE OVLAŠĆENOG LICA ZA POSTUPANJE PO ZAHTEVIMA	PROSEČAN BROJ PRIMLJENIH ZAHTEVA PO GODINAMA		PROSEČAN BROJ ŽALBI UPUĆENIH POVERENIKU PO GODINAMA		VOĐENJE EVIDENCIJE PRIMLJENIH ZAHTEVA/ŽALBI	REDOVNO OBJAVLJIVANJE INFORMATORA O RADU	AŽURIRANJE INFORMACIJA U INFORMATORU	PODNOŠENJE GODIŠNJEG IZVEŠTAJA POVERENIKU U POSLEDNJE 3 GODINE	POSTOJANJE ZVANIČNE INTERNET PREZENTACIJE
			2015	2014	2015	2014					
GORNJI MILANOVAC	OPŠTINSKA UPRAVA	DA	21	11	1	2	NE	DA	2-3 puta godišnje	DA	DA
	OSNOVNA ŠKOLA	NE – postupa odgovorno lice organa	0	1	0	0	NE	NE	/	NE	DA
	APOTEKA	DA	0	0	0	0	NE	DA	2-3 puta godišnje	DA	DA
	BIBLIOTEKA	DA	6	6	0	0	NE	NE	/	NE	NE
	JAVNO PREDUZEĆE	NE – postupa odgovorno lice organa	0	0	0	0	NE	NE	jednom godišnje	NE	DA
BAJINA BAŠTA	OPŠTINSKA UPRAVA	NE – postupa odgovorno lice organa	30	19	2	3	DA	DA	jednom godišnje	DA	DA
	OSNOVNA ŠKOLA	DA	0	0	0	0	DA	DA	kvartalno	NE	DA
	CENTAR ZA SOCIJALNI RAD	NE – postupa odgovorno lice organa	1	0	2	0	DA	DA	jednom godišnje	DA	NE
	SPORTSKO-TURISTIČKI CENTAR	NE- niko ne postupa	2	2	2	0	NE	NE	/	NE	DA
	JAVNO PREDUZEĆE	DA	10	0	0	0	NE	NE	/	NE	NE
ČAJETINA	OPŠTINSKA UPRAVA	NE – postupa odgovorno lice organa	101	78	nema podataka	2	DA	DA	jednom godišnje	DA	DA
	PREDŠKOLSKA USTANOVA	DA	0	0	0	0	DA	NE	/	NE	DA
	TURISTIČKA ORGANIZACIJA	NE – postupa odgovorno lice organa	1	1	0	0	DA	NE	/	NE	DA
	JAVNO PREDUZEĆE	NE – postupa odgovorno lice organa	0	0	0	0	NE	NE	/	NE	DA
	JAVNO KOMUNALNO PREDUZEĆE	NE – postupa odgovorno lice	2	1	0	0	NE	NE	/	NE	DA

NAZIV OPŠTINE KOJA JE BILA PREDMET ANALIZE	KATEGORIJA ORGANA JAVNE VLASTI KOJI SU BILI PREDMET ANALIZE	POSTOJANJE OVLAŠĆENOG LICA ZA POSTUPANJE PO ZAHTEVIMA	PROSEČAN BROJ PRIMLJENIH ZAHTEVA PO GODINAMA		PROSEČAN BROJ ŽALBI UPUĆENIH POVERENIKU PO GODINAMA		VOĐENJE EVIDENCIJE PRIMLJENIH ZAHTEVA/ŽALBI	REDOVNO OBJAVLJIVANJE INFORMATORA O RADU	AŽURIRANJE INFORMACIJA U INFORMATORU	PODNOŠENJE GODIŠNJEG IZVEŠTAJA POVERENIKU U POSLEDNJE 3 GODINE	POSTOJANJE ZVANIČNE INTERNET PREZENTACIJE
			2015	2014	2015	2014					
PRIBOJ	OPŠTINSKA UPRAVA	DA	22	21	3	3	DA	DA	kvartalno	DA	DA
	SREDNJA ŠKOLA	NE- niko ne postupa	0	0	0	0	NE	NE	/	NE	DA
	PREDŠKOLSKA USTANOVA	NE – postupa odgovorno lice organa	0	0	0	0	DA	NE	/	NE	DA
	CENTAR ZA SOCIJALNI RAD	NE – postupa odgovorno lice organa	3	2	0	0	DA	DA	jednom godišnje	NE	DA
	BIBLIOTEKA	NE	0	0	0	0	NE	NE	/	NE	NE
PRIJEPOLJE	OPŠTINSKA UPRAVA	DA	26	18	4	4	DA	DA	2-3 puta godišnje	DA	DA
	SREDNJA ŠKOLA	NE – postupa odgovorno lice organa	0	0	0	0	DA	NE	/	NE	DA
	OSNOVNA ŠKOLA	NE – postupa odgovorno lice organa	1	0	1	0	NE	NE	/	NE	DA
	PREDŠKOLSKA USTANOVA	NE- niko ne postupa	0	0	0	0	NE	NE	/	NE	DA
	CENTAR ZA SOCIJALNI RAD	DA	11	9	0	0	DA	DA	2-3 puta godišnje	DA	NE
LUČANI	OPŠTINSKA UPRAVA	DA	15	6	1	0	NE	DA	mesečno	NE	DA
	OSNOVNA ŠKOLA	NE- niko ne postupa	0	0	0	0	NE	NE	/	NE	DA
	PREDŠKOLSKA USTANOVA	NE – postupa odgovorno lice organa	0	0	0	0	DA	NE	/	NE	DA
	JAVNO PREDUZEĆE	NE – postupa odgovorno lice organa	1	0	0	0	NE	NE	/	NE	DA
	JAVNO KOMUNALNO PREDUZEĆE	NE – postupa odgovorno lice organa	2	0	0	0	NE	NE	/	NE	NE

LITERATURA

Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja, *Službeni glasnik Republike Srbije*, br. 120/04, 54/07, 104/09 i 36/10

Uputstvo za izradu i objavljivanje informatora o radu državnog organa, *Službeni glasnik Republike Srbije*, br. 68/2010

Katalog organa javne vlasti, dostupno na: <http://www.poverenik.rs/yu/katalog-organa.html>

"Proaktivna transparentnost lokalnih samouprava u Srbiji: Dostupnost informacija putem internet prezentacija jedinica lokalne samouprave i analiza informatora o radu", Beogradska otvorena škola, 2016, dostupno na:

http://dostup.no/docs/Istrazivacki%20izvestaj_Jacanje%20lokalne%20transparentnosti.pdf